

7/20103
6K 62

Konu : Soru Önergesi (7/20103)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: EBCC220D-79D9-41CE-9CE4-02F62A0FF5DE Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>
Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA Bilgi için: Vahdettin ŞANLI
Tel: (0312) 287 33 60 Mühendis
www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr Telefon No: (312) 258 85 96
KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER'E AİT 7/20103 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Ülkemizde tarımsal üretimi artırmak, verim ve kaliteyi yükseltmek, sürdürülebilirliği sağlamak, kayıtlılığı artırmak ve çevreye duyarlı alternatif tarım tekniklerinin geliştirilmesini sağlamak amaçlarıyla, üreticilerimize tarımsal desteklemeler verilmekte, hibe programları uygulanmakta ve projeler yürütülmektedir.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi (KKYDP) kapsamında 2023 ve 2024 yıllarında desteklenen makine ekipman alımı projeleri tamamlanmıştır. Tarımsal altyapı ve ekonomik yatırım projelerinin tamamlanma oranı %92,4 olup 2024 yılı projelerinin tamamlanma süresi 30.04.2025 tarihinde kadar uzatılmıştır. Desteklenen yatırımlar faaliyete geçmektedir.

Uzman Eller Projesi'nin ise 2023 yılı gerçekleşme oranı %78,2'dir. Proje 2024 yılında uygulanmamıştır.

KKYDP kapsamında 2023-2024 yıllarında yapılan başvuruların %68'i hibe desteklerinden yararlanmıştır. Desteklerden yararlanamama sebebi; yatırımcıların başvuru şartlarını sağlayamaması, yatırımcıların ekonomik yetersizlikleri ve özellikle 2023 yılında yaşanan deprem felaketidir.

Bakanlığımızca uygulanan KKYDP ve Uzman Eller Projeleri, üreticileri kırsalda yaşamaya teşvik etmekte, özellikle gençlerin ve kadınların tarımsal üretimde daha fazla yer almasını sağlamakta ve kırsaldan kente göçü engellemeye katkıda bulunmaktadır.

IPARD Programı kapsamında 2007 yılı itibarıyla başlayan program üzerinden 42 ilde birçok tedbir altında tarım ve hayvancılık alanlarında hibe destekleri sağlanmaktadır. IPARD I ve IPARD II dönemi olarak başarıyla yürütülen süreç, IPARD III dönemiyle birlikte ülke geneline yayılmıştır. IPARD III dönemiyle birlikte çıkılan ve çıkılacak çağrılarda %50-75 değişen oranlarda yatırım tedbirlerine hibe desteği sağlanmaktadır

IPARD Programı kapsamında 02.01.2025 tarihi itibarıyla 25.625 projeye reel fiyatlarla toplam 46,3 milyar TL hibe desteği verilmiş, bu sayede 98,5 milyar TL'lik yatırım yapılmış ve 104.570 kişiye istihdam sağlanmıştır. Hibe ödemeleri, proje tamamlandığında yerinde yapılan kontrollerle teyit edildiğinden, desteklerin gerçekleşme oranı %100'dür.

Programda belirlenmiş olan destekleme bütçesi iller veya bölgeler bazında tahsis edilmemekte; ülke genelinde sunulan başvurular idari ve uygunluk kriterleri açısından incelenmektedir. Uygun bulunanlar IPARD Programı'nda belirlenmiş olan puanlama sistemine göre sıralanmakta ve en yüksek puana sahip olanlardan başlanarak desteklenmek üzere seçilmektedirler.

2024 yılından itibaren uygulanmaya başlanan IPARD III Programı'nın coğrafi kapsamı genişletilerek 81 ilimize yaygınlaştırılmıştır. Bu nedenle, başvuru sayıları önceki program dönemlerine göre daha da artmıştır.

IPARD I Programı döneminde tahsis edilen fonların %99,4'ü yatırıma yönlendirilmiştir. Halen devam etmekte olan IPARD II Programı döneminde ise fon kullanım oranı %98,4 olup ödemeler devam etmektedir. %99,5'in üzerinde bir oran ile programın kapanacağı öngörülmektedir.

IPARD Programları, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyelik sürecinde uygulanmakta olup, Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) çerçevesinde hayata geçirilmiştir. Programın izleme ve değerlendirme yöntemleri, Bakanlığımız ve Avrupa Birliği arasında belirlenmiştir. IPARD

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

uygulamalarıyla ilgili gelişmeler, yetkili ulusal otoritelere ve Avrupa Komisyonu'na düzenli olarak raporlanmaktadır. Ayrıca, Bakanlığımız, bağımsız bir kuruluş aracılığıyla program süresince bir ara dönem ve bir kapanış değerlendirmesi yaptırmaktadır.

IPARD mevzuatı gereğince, yatırımın uygulama dönemi faydalanıcıya yapılan son ödeme tarihinde sona ermekte olup son ödeme tarihinden sonra uygulama sonrası izleme dönemi başlamaktadır. Uygulama sonrası izleme son ödeme tarihini takip eden 5. yılın bitimine kadar sürdürülmektedir. Uygulama sonrası 5 yıllık dönem boyunca yatırımların tüm gerekleri karşılaması durumunda faydalanıcı ile yapılan sözleşme sona ermektedir.

IPARD Programı'nın etkililiğini izlemek için IPARD Yönetim Otoritesi ve İzleme Komitesi, sürekli takip gerçekleştirmekte; ilerlemelerle ilgili raporlar düzenli olarak Komite ve Avrupa Komisyonu'na sunulmaktadır. İzleme Komitesi, çeşitli sosyal ve ekonomik paydaşlardan oluşmakta ve programın gelişimini değerlendirmektedir.

Nihai değerlendirme, program uygulama dönemini takip eden yılın sonunda yapılmakta ve sonuçlar Komisyona sunulmaktadır. 2007-2013 yılları arasındaki IPARD I Programı'nın kapanış dönemine ilişkin değerlendirme, Ankara Üniversitesi'nden bilim insanları tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu değerlendirmede IPARD destekleri sayesinde yaşanan tersine göç olgusu da vurgulanmıştır.

102 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında IPARD destekleri hakkında etki değerlendirme raporları hazırlanarak Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na yıllık olarak iletilmektedir.

IPARD Programı kapsamında hibe desteği almak için projelerin belirlenen uygunluk kriterlerini karşılaması ve alt-üst kapasite sınırlarında olması gerekmektedir. Bu nedenle, büyük ölçekli işletmelerin kurulması söz konusu olmamaktadır. Tarım ve Hayvancılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması Yönelik Yatırımlar için başvuru sahiplerinin KOSGEB tarafından tanımlanan "küçük ve orta büyüklükte işletme" sınıfında, Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İş Geliştirme için ise "küçük ve mikro ölçekli işletme" olması zorunludur.

IPARD Kontrol ve Yönetim Sistemi çerçevesinde, projelerin belirlenmesinde uygunluk kriterleri önceliklidir. Uygun projeler, sıralama kriterlerine göre puanlanmakta ve bütçe imkanlarına göre desteklenmektedir. IPARD I ve II dönemlerinde bütçe yeterli olduğundan, uygunluk kriterlerini karşılayan tüm başvurular desteklenmiştir.

IPARD III Programı kapsamında, farklı sektörlerde 5 başvuru çağrı ilanı yayınlanmıştır.

Tarım ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanmasına yönelik yatırımlara ilişkin olan 1. başvuru çağrı ilanı ile çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, iş geliştirmeye yönelik yatırımlara ilişkin olan 2. başvuru çağrı ilanı ve hayvansal ürünlerin üretimine yönelik olan 3. başvuru çağrı ilanı için başvuru süreci tamamlanmış olup proje inceleme ve uygun bulunanlarla sözleşme süreçleri devam etmektedir.

Tarım-çevre tedbirine yönelik 4. başvuru çağrı ilanı başvuru işlemleri devam etmekte olup açık alana bitkisel üretime yönelik yatırımlara ilişkin 5. başvuru çağrı ilanı kapsamında ise başvuru işlemleri 14.01.2025 tarihinde tamamlanmıştır.